Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000160

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бібель Юлія Олександрівна
2. Yuliia O. Bibel

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-0269-0690

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 37168 Агрономія

Дата захисту: 20-02-2024

Спеціальність за освітою: 7.09010501 Захист рослин

Місце роботи здобувача: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4802-ДФ 64.366.007

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.29, 68.35.03

Тема дисертації:

1. Ефективність добору вихідного матеріалу за інтенсивністю наливу зерна і швидкістю вологовіддачі для селекції кукурудзи
2. Efficiency of selection of source material by grain filling intensity and moisture release rate for maize breeding

Реферат:

1. У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення важливого наукового завдання з визначення ефективності добору вихідного матеріалу за інтенсивністю наливу зерна і швидкістю вологовіддачі для селекції кукурудзи. За результатами досліджень виділено джерела та донори цінних ознак, сформовано ознакові колекції, створено нові високоврожайні гібриди з високими темпами накопиченням сухої речовини, швидкою вологовіддачею та встановлено економічну ефективність їх вирощування, що має важливе теоретичне і практичне значення в галузі гетерозисної селекції кукурудзи та для сільського господарства України. Установлено, що варіювання показників вологості зерна у ліній кукурудзи в різних групах стиглості під час дозрівання зерна дає можливість добору ліній за інтенсивністю наливу зерна і

швидкою вологовіддачею. Установлено, що більш інтенсивна втрата вологи зерном кукурудзи спостерігається у середньоранньої та середньостиглої груп стиглості, а у середньопізньої групи не відмічено швидкої втрати вологи зерном. Сформовано три колекції «Колекція генофонду ліній-кукурудзи джерел продуктивності та її складових з високою комбінаційною здатністю», до якої входить 75 ліній; «Колекція генофонду ліній за ознаками відмінності», до складу якої входить 241 лінія власної і іноземної селекції і третя колекція «Колекція ліній-кукурудзи за швидкістю віддачі вологи зерном» до якої входить 88 ліній. В результаті проведених досліджень за темою дисертаційної роботи створено гібриди кукурудзи: Любчик (ФАО 240), Ставр (ФАО 290), Вектор (ФАО 270), ХА Болід (ФАО 280) і ХА Новатор (ФАО 320), які внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні.

2. It was found that the variation of grain moisture content in maize lines in different maturity groups during grain ripening makes it possible to select lines for grain filling intensity and rapid moisture release.The thesis presents a theoretical generalization and a new solution to an important scientific problem of determining the efficiency of selection of source material by grain filling intensity and moisture release rate for maize breeding. According to the results of the research, sources and donors of valuable traits were identified, trait collections were formed, new high-yielding hybrids with high rates of dry matter accumulation, rapid moisture release were created, and the economic efficiency of their cultivation was established, which is of great theoretical and practical importance in the field of heterotic maize breeding and for Ukrainian agriculture. It was found that a more intense moisture loss by corn grain was observed in the medium-early and medium-ripening maturity groups, while in the medium-late group no rapid moisture loss by grain was observed. Three collections have been formed: "Collection of maize gene pool of productivity sources and its components with high combinational ability", which includes 75 lines; "Collection of gene pool of lines by traits of difference", which includes 241 lines of domestic and foreign selection and the third collection "Collection of maize lines by grain moisture release rate", which includes 88 lines. As a result of the research on the topic of the dissertation, corn hybrids were created: Lyubchik (FAO 240), Stavr (FAO 290), Vector (FAO 270), HA Bolid (FAO 280) and HA Novator (FAO 320), which are included in the State Register of Plant Varieties Suitable for Distribution in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кузьмишина Н.В., Рябчун В. К., Тертишна Н.В., Бібель Ю.О.Генетична цінність самозапилених ліній кукурудзи за рівнем комбінаційної здатності. Генетичні ресурси рослин: науковий журнал. Харків, 2019. № 25. С. 94–104. DOI: 10.36814/pgr.2019.25.07
- 2. Бібель Ю.А., Чернобай Л.Н., Понуренко С.Г., Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.Н. Динаміка вологості зерна при достиганні у ліній кукурудзи різних груп стиглості.Селекція і насінництво: міжвід. темат. наук. зб. Харків, 2020. Вип. 117. С. 8–16.Doi: 10.30835/2413- 7510.2020.206968
- 3. Кузьмишина Н. В., Рябчун В. К., Вакуленко С. М., Тертишна Н. В., Бібель Ю. О. Шляхи формування ознакової колекції кукурудзи за класами вегетаційного періоду та його компонентами. Генетичні ресурси рослин: науковий журнал. Харків, 2020. № 27. С.55-64.DOI: 10.36814/pgr.2020.27.05
- 4. Бібель Ю.О., Чернобай Л.М. Залежність інтенсивності наливу зерна та вологовіддачі від цінних господарських ознак кукурудзи стиглості. Селекція і насінництво: міжвід. темат. наук. зб. Харків, 2023.

Випуск 124. С. 66–76.Doi:10.30835/2413–7510.2023.293891
- 5. Бібель Ю.О. Ідентифікація самозапилених ліній кукурудзи за темпами накопиченням сухих речовин, швидкою вологовіддачею зерна та комплексом цінних господарських ознак. Зернові культури. Дніпро, 2023.Т.7 №2. С.55-64. DOI:https://doi.org/10.31867/2523-4544/0281
- 6. Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М., Акулова М.А., ТертишнаН.В., БібельЮ.О. Ознаки ідентифікації у ліній і гібридів кукурудзи. Генетичне та сортове різноманіття рослин для покращення якості життя людей: матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 25-річчю Національного генбанку рослин України 4-7 липня 2016р.Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН. Український інститут експертизи сортів рослин. Київ:ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С.75-77
- 7. Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М., Тертишна Н.В., Акулова М.А., Бібель Ю.О. Різноманіття селекційних сортів та місцевих форм кукурудзи Національного генбанку рослин України. Селекція – надбання, сучасність і майбутнє (освіта, наука, виробництво): матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвячена 105-річчю з дня народження видатного вченого, селекціонера, заслуженого працівника вищої школи, доктора с-г наук, професора М. О. Зеленського.м. Київ.22-24 травня, 2017. С. 42-44
- 8. Бібель Ю. О., Чернобай Л. М., Кузьмишина Н. В., Вакуленко С. М. Оцінка вихідного матеріалу кукурудзи за інтенсивністю наливу зерна. Селекційно-генетична наука і освіта: матеріали VII міжнародної наукової конференції «» присвячена 150-річчю створення факультету агрономії Уманського національного університету садівництва. м. Умань, Черкаська обл., 19-21 березня 2018 р.- С. 23-25
- 9. Бібель Ю. О., Чернобай Л. М. Методи визначення вологовіддачі і інтенсивності наливу зерна кукурудзи. The development of nature sciences: problems and solutions: Conference Proceedings, Brno, the Czech Republic, April 27–28, 2018, P. 1–4
- 10. Бібель Ю. О., Чернобай Л. М., Понуренко С. Г., Кузьмишина Н. В. Порівняльна оцінка методів визначення втрати вологи зерном кукурудзи. Новітні технології вирощування сільськогосподарських культур: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. м. Київ, 29 березня 2018р. - С 173-174
- 11. Бібель Ю. О., Чернобай Л. М., Понуренко С. Г., Кузьмишина Н. В., Сікалова О. В. Розробка методу визначення вологості зерна кукурудзи. Сучасні технології підвищення генетичного потенціалу рослин: матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 100-річчю Національної академії аграрних наук України та 110-річчю заснування Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН. м. Харків , 4-5 липня 2018. С. 37-38
- 12. Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М., Тертишна Н.В., Акулова М. А., Бібель Ю. О. Системи формування підвищеної загальної комбінаційної здатності за продуктивністю у ліній кукурудзи в залежності від її складових. Сучасні технології підвищення генетичного потенціалу рослин: матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 100-річчю Національної академії аграрних наук України та 110-річчю заснування Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН. м. Харків , 4-5 липня 2018 р. С. 73-74
- 13. Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М., Тертишна Н.В., Бібель Ю.О. Принципи та результати використання інформаційної системи. Підвищення ефективності селекції та рослинництва у сучасних умовах: матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті і науковій спадщині видатного вченого Василя Яковича Юр'єва. Харків 2019, С. 153-154
- 14. Кузьмишина Н.В., Чернобай Л.М., Вакуленко С.М., Тертишна Н.В., Бібель Ю.О. Шляхи формування ознакової колекції кукурудзи за класами вегетаційного періоду та його компонентами. Перспективи діяльності системи генетичних ресурсів рослин України. Новітні технології в рослинництві: традиції та сучасність:матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції, присвяченої ювілейним датам від дня народження видатних вчених-рослинників: академіка АН УССР Кулєшова М. М., члена-кореспондента АН УССР Страхова Т. Д., професора Кучумова П. В., яка відбулася 17-18 червня 2020 р. в Інституті

рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН. Харків, 2020. С. 112-113

- 15. Понуренко С. Г., Бібель Ю. О., Чернобай Л. М., Сікалова О. В.Екологічне випробування нових гібридів кукурудзи в наукових установах України. Роль науково-технічного забезпечення розвитку агропромислового комплексу в сучасних ринкових умовах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, 25 лютого, 2021 р.С 80-82
- 16. Бибель Ю. А., Чернобай Л. Н. Линии-источники ценных хозяйственных признаков кукурузы со стабильной влагоотдачей. Материалы научно–практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения Тихона Чалыка, члена-корреспондента Академии Наук Молдовы, Пашкань, 9-10 сентября, 2021. С. 33-43
- 17 . Кукурудза звичайна (Zea mays L.). Гібрид Любчик / Козубенко Л.В., Чернобай Л.М., Барсуков, І.П., Сікалова О.В., Музафаров Н.М., Понуренко С.Г., Деркач І.Б., Кузьмишина Н.В., Капустян М.В., Бібель Ю.О.; свідоцтво № 200441 зареєстровано у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, у 2020 р. (5 % авторства: створено, описано, заявлено)
- 18. Кукурудза звичайна (Zea mays L.). Гібрид Ставр / Козубенко Л.В., Чернобай Л.М., Барсуков, І.П., Сікалова О.В., Музафаров Н.М., Понуренко С.Г., Деркач І.Б., Кузьмишина Н.В., Капустян М.В., Бібель Ю.О.; зареєстровано у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, у 2020 р. (5 % авторства: створено, описано, заявлено)
- 19. Кукурудза звичайна (Zea mays L.). Гібрид Вектор / Козубенко Л.В., Чернобай Л.М., Барсуков, І.П., Сікалова О.В., Музафаров Н.М., Понуренко С.Г., Деркач І.Б., Кузьмишина Н.В., Капустян М.В., Бібель Ю.О.; свідоцтво № 200441 зареєстровано у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, у 2021 р. (5 % авторства: створено, описано, заявлено)
- 20. ХА Болід Свідоцтво про державну реєстрацію сорту / кукурудза звичайна № 210563 ХА Болід Заявник Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, Заявка № 19009009
- 21. Кукурудза звичайна – назва сорту. ХА Новатор / Чернобай Л.М., Барсуков І.П., Сікалова О.В., Музафаров Н.М., Понуренко С.Г., Капустян М.В., Бібель Ю. О., Кузьмишина Н.В.: свідоцтво № 230045; опубл. 1/2 2023рік, бюл. № 1; патент № 200175, опубл. 13.08.2020, бюл. № 5

Наукова (науково-технічна) продукція: сорти рослин

Соціально-економічна спрямованість: створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту; збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U001050, 0116U00173

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чернобай Лариса Миколаївна

2. Larysa M. Chernobai

Кваліфікація: д. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергієнко Оксана Володимирівна
2. Oksana V. Serhiienko

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2754-306X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497124

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 1, с. Селекційне, Харківський р-н., 62478, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Криворученко Роман Володимирович
2. Roman V. Kryvoruchenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1943-8486

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 44, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єгоров Дмитро Костянтинович
2. Dmytro K. Yehorov

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0218-3827

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голік Олег Вікторович
2. Oleh V. Holik

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9893-8037

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Васько Наталія Іванівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Васько Наталія Іванівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Фатєєва Олена Олександрівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна